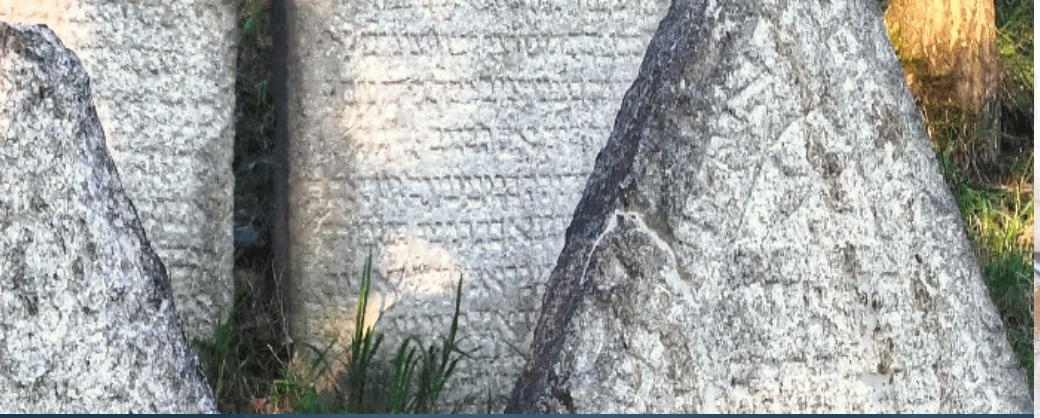

Židovské příběhy z Pošumaví

TURISTICKÁ OBLAST POŠUMAVÍ

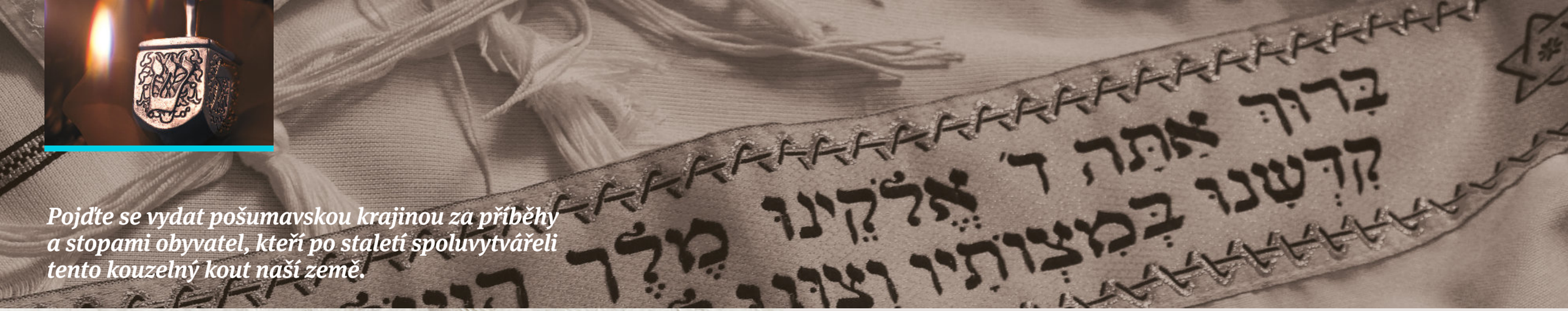

Pojďte se vydat pošumavskou krajinou za příběhy a stopami obyvatel, kteří po staletí spoluvytvářeli tento kouzelný kout naší země.

Pojďte se vydat za židovskými příběhy z Pošumaví...

Židovští sousedé v Pošumaví a na Šumavě

V Pošumaví a na Šumavě se Židé začali ve větším počtu usazovat na počátku 17. století. První židovští obyvatelé ale přišli do Pošumaví už ve středověku. Rozsáhlé židovské osídlení ve venkovských podhorských a horských oblastech je v českých zemích výjimečné. Soužití většinové (podle oblasti české nebo německé) společnosti a židovské menšiny bylo v minulosti obvykle přátelské a bezproblémové, stejně jako soužití Čechů a Němců v pohraničí.

Svou odlišnou víru, zvyky a tradice Židé projevovali neokázale a skromně. Stejně jako křesťané, měli i oni své modlitebny, tedy synagogy, a své hřbitovy, z nichž většina stojí dodnes.
V průběhu staletí docházelo v celé Evropě k nejrůznějšímu útlaku a bezpráví na židovském obyvatelstvu. Teprve v průběhu 19. století Židé získávali postupně stejná práva jako většinové obyvatelstvo a mnozí dosáhli významných společenských i ekonomických úspěchů.
Po obsazení Sudet nacistickým Německem v roce 1938 museli Židé odejít do českého vnitrozemí, případně odešli ještě dále, do ciziny, v předtuše budoucích událostí. Ti, kteří zůstali, byli po obsazení zbytku Československa v roce 1939 postupně izolováni, zbaveni práv a majetku, a nakonec bylo téměř 80 000 našich židovských spoluobčanů zavražděno ve vyhlazovacích táborech. Židovské komunity v Pošumaví se už nikdy neobnovily, nebyl nikdo, kdo by je obnovoval, kdo by se vracel. Dnes tu nepříliš dávnou minulost a prázdno po zmizelých lidech připomínají jen staré hřbitovy, synagogy a domy.
Většina hřbitovů v Pošumaví prošla díky dobrým lidem obnovou a dostává náležitou péči. Horská synagoga v Hartmanicích byla z nadšení jejích majitelů neuvěřitelně rekonstruována, v Dobré Vodě funguje krásné Muzeum Dr. Šimona Adlera a v Podmoklech se synagoze také blýská na lepší časy.

KAŽDÝ PŘÍBĚH MÁ SVÉ VLASTNÍ RAZÍTKO.
Získat ho můžete na následujících místech:

Trasa Dobrá Voda – Muzeum Dr. Šimona Adlera
Trasa Podmokly – informační tabule před synagogou
Trasa Velhartice – Soukromé muzeum šumavských minerálů
Trasa Kolinec – čerpací stanice Kolinec

Pro milovníky geocachingu je připraveno 6 schránek na trasách židovských příběhů z Pošumaví. V každé schránce naleznete samolepku. Startovní samolepku dostanete v muzeu Dr. Šimona Adlera v Dobré Vodě. Zbylé samolepky, které vytvářejí celek, naleznete v jednotlivých schránkách. Souřadnice jsou uvedeny u tras.

Dobrá Voda a Šimon Adler

V roce 1884 přišel v Dobré Vodě u Hartmanic na svět Šimon Adler, ze kterého vyrostl rabín, učitel náboženství, matrikář, archivář a odborný publicista. Před vypuknutím 2. sv. války působil jako poslední rabín Vysoké synagogy v Praze. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava jeho syn Matyáš emigroval do tehdejší Palestiny a během války působil v oddílech tamní policie. Další syn, Wolfgang, už takové štěstí neměl. Bylo mu 11 let a musel s rodinou zůstat. V roce 1944 byli manželé Adlerovi zavražděni v koncentračním táboře Osvětim. Wolfgang přežil a po válce odjel za bratrem do Palestiny. Později založil na Dobré Vodě v rodném domě svého otce muzeum, které dokumentuje nejen fenomén vesnických Židů v Pošumaví a na Šumavě, ale také život rodiny Adlerových. A tak odkaz Dr. Šimona Adlera zůstává stále živý.
Muzeum Dr. Šimona Adlera můžete navštívit celoročně kromě dubna a listopadu, denně kromě pondělí.

TIP NA ZÁŽITEK

Ekofarma Bílek, Keply

Nabízí ubytování a seznámení se s životem na farmě, s chovem domácích zvířat a s lidmi, kteří mají blízký vztah k přírodě.

Online mapa trasy

TIP NA VÝLET

Muzeum Dr. Šimona Adlera (Dobrá Voda u Hartmanic) – kostel sv. Vintíře (jedinečný skleněný oltář a křížová cesta), Pustina (pomník Z. Kostroucha „doktora na koni“) – zámek Karlov, kaple sv. Marka (nepřístupné) – PR Hamižná (možnost projít naučnou stezku Hamižná) – Horská synagoga Hartmanice (původní synagoga, přístupná) – Muzeum Dr. Šimona Adlera

Délka 11 km

Náročnost 2/3

Občerstvení: Chata Rovina, Hartmanice

Cache č. 1: 49.1555319N, 13.4364194E

Už není stromem a není hlínou
I kočka proleze tou dírou

Razítko →

Podmokly — Zázračný rabín a podmokelský pramen

Podmokly jsou prastarou vsí s dlouhou a spletitou historií, která sahá až do roku 1045. Podle legendy přišel do Podmokel těžce nemocný rabín z Prachatic, který zde hledal nový domov pro své souvěrce. Podmokelští se ho s ochotou ujali a přislíbili mu pomoc. Rabín ale během noci zemřel. Před svou smrtí slíbil, že se místním za jejich pomoc bohatě odmění. A tak se také stalo. Sotva ho pohřbili, vytryskl v Podmoklech pramen s tolik potřebnou vodou, které se Podmokelským dříve nedostávalo. Na památku této pověsti se na návsi dodnes nachází pramen nazývaný „dolížka“, což v místním nářečí značí studnu. V obci se dochovala také synagoga, která sloužila až do konce 19. století. Synagoga je přístupná při zvláštních příležitostech. V jejím sousedství stojí typické židovské domky. Na návrší nad obcí, na místě s překrásným výhledem, leží židovský hřbitov z roku 1724. Ukrývá zhruba 30 původních náhrobků. Nejstarší nese letopočet 1731 a jméno Lejba Mordechaje. Dobří lidé hřbitov opravili a udržují ho.

Razítko →

TIP NA VÝLET

Synagoga Podmokly (přístupná příležitostně) – vyhlídkové místo Vápenice – Krásná vyhlídka (Kalovy) – Židovský hřbitov Podmokly – Podmokelská studánka (Podmokly)

Délka 8 km
Náročnost 2/3
Občerstvení: ne

Cache č. 2: 49.2327681N, 13.5684973E
Na vyhlídce na Žichovice vegetace bují převelice

TIP NA ZÁŽITEK

Otavatour

jednodenní i vícedenní výlety na lodích po zlatonosné řece Otavě. Vhodné i pro rodiny s dětmi

Pivovar U Švelchů Sušice

malý rodinný pivovárek s restaurací. Možnost prohlídky pivovaru.

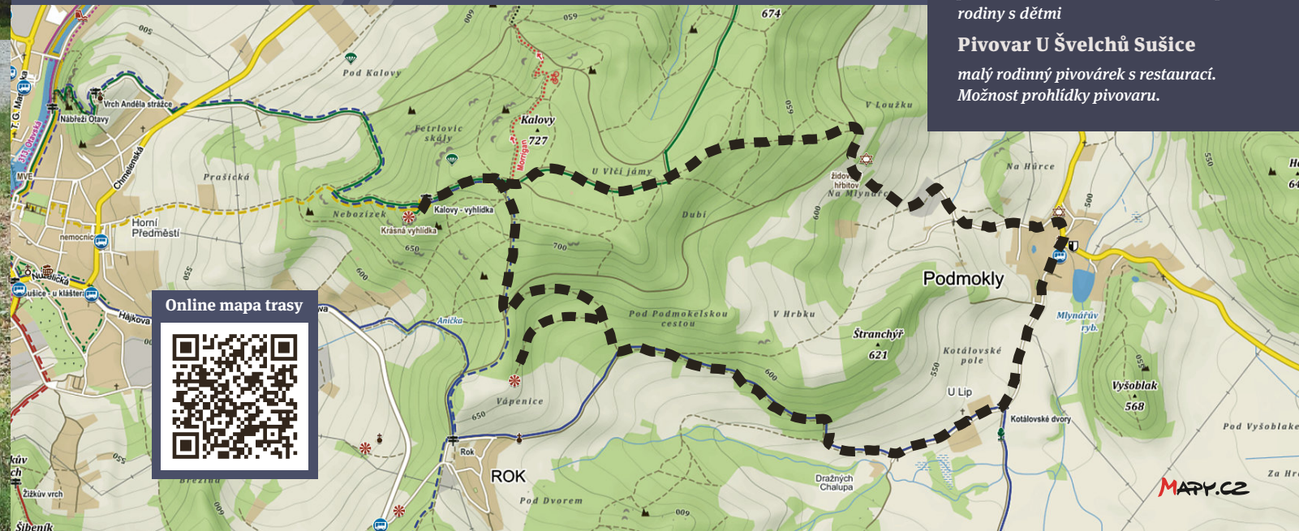

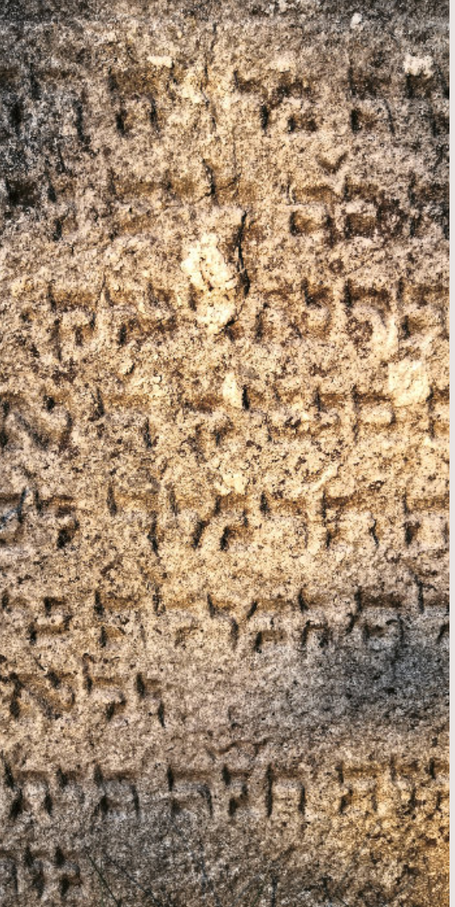

Velhartice — rituální vražda?

12. března 1938 zmizela Marie Faicová z Přestanic, služebná u spolumajitele velhartické papírny Viktora Druckera, zetě Davida Pollaka. Po jejím zmizení se rozběhlo velké pátrání, do nějž se zapojili i místní obyvatelé. Začalo se šeptat, že velhartičtí Židé nebohou Marii rituálně obětovali. Její tělo bylo nalezeno utonulé v přestanickém rybníce až 31. března. Po ohledání se prokázalo, že čekala dítě. Ačkoliv příčinou smrti byla sebevražda, zvedla se vlna nenávisti proti Židům v širokém okolí. Byla již doba, která tomu přála.

K částečné nápravě pošramocených vztahů mezi židovskou menšinou a ostatními obyvateli Velhartic došlo za velmi pohnutých okolností. Bezprostředně po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava vtrhl uprostřed noci do domu Wilhelma Pollaka, majitele koželužny, nacistickým režimem zfanatizovaný účetní jeho vlastní firmy, Rudolf Gayer. Velmi těžce zranil Wilhelmovu manželku a jejich dvě malé děti. Jak později uvedl do protokolu, motivem bylo uchovat majetek rodiny Pollakových pro blaho Německé říše. Jen díky rychlému zásahu zaměstnanců koželužny se podařilo útočníka zavčasu zneškodnit. Tehdy se velhartičtí obyvatelé postavili na stranu židovské rodiny. Dokonce i české a německé vyšetřovací orgány došly k závěru, že Rudolf Gayer je viníkem, který musí být bezprostředně uvězněn a podroben psychiatrické léčbě. Rodina se však mohla radovat ze znovu získané přízně svých sousedů jen dočasně. Mezi lety 1942/1943 ji totiž potkal osud mnohých příslušníků židovského etnika a rodina Pollakových byla zavražděna v Osvětimi.

TIP NA VÝLET

Soukromé muzeum šumavských minerálů (expozice minerálů, možnost exkurzí do okolí) – hrad a zámek Velhartice (přístupný) – kostel sv. Máří Magdalény (místo, podle kterého napsal K. J. Erben baladu Svatební košile, tajemná tvář ve štítu kostela) – židovský hřbitov – rybník Bušek (možnost koupání, travnatá pláž s pozvolným vstupem do vody) – Velhartice

Délka 6 km

Náročnost 1/3

Občerstvení: Velhartice, hrad a zámek Velhartice

Razítko →

Cache č. 3
49.2607111N, 13.3820197E

Hoj, má panenko, tu jsme již!
Nic, má panenko, nevidíš?

Pod kmenem je, však víš!
Hledej a pak uvidíš...

Cache č. 4
49.2586608N, 13.3775872E

Před dubem za dubem
Hledat víc už nebudem

TIP NA ZÁŽITEK

Soukromé muzeum šumavských minerálů ve Velharticích

možnost vyrobit si šumavské skleněné korálky „páteříky“, vinuté skleněné perle, objednat si vycházky: Židovské památky – Velhartice synagoga a židovský hřbitov, Za tajemstvím Velhartic, Zlaté Velhartice a rýžování zlata a vycházku za minerály.

Kolinec — Zapomenutá perla s dlouhou židovskou historií

Podle pověstí už kolem roku 1000 n. l. putovaly pošumavskou krajinou karavany židovských obchodníků po prastaré obchodní stezce, která vedla až do bavorského Podunají. Lákalo je zlato, které se na Šumavě a v Pošumaví již v té době těžilo. Kdy přesně se židovské rodiny usadily i v Kolinci, není známo. Pouze zdejší židovský hřbitov, který bývá datován do 14. století, je tichým důkazem jejich pradávné přítomnosti. Mnohé náhrobky, dříve plné příběhů a jmen, jsou dnes nečitelné. Vzal si je čas a drolící se kámen je navždy smazal z povědomí lidí. Tři náhrobky zde ale chybějí úplně.

Vypráví o tom prastarý zápis z nejstarší kolinecké matriky. Koncem 17. století zde žil Josef, řečený Žid, se svou manželkou Veronikou. Dlouho toužili po dítěti, než se na ně štěstí usmálo a narodil se jim krásný synek. Záhy však pacholátko onemocnělo a zdálo se, že zemře. Tehdy se nešťastní rodiče obrátili na křesťanství a přislíbili Panně Marii, že pokud jejich synka zachrání, nechají jeho i sebe pokřtít. A skutečně se stal zázrak a synek se v krátké době uzdravil. A tak byl 16. září roku 1700 pokřtěn malý František a o rok později i oba jeho rodiče.

TIP NA VÝLET

Zámecký park Kolinec (studánka Filipínka a naučná stezka s info panely o židovském hřbitově a židovské komunitě) – židovský hřbitov Kolinec – Hory Matky Boží (pitoreskní městečko, křížová cesta, muzeum s expozicí o dolování stříbra) – Mokrosuky (renesanční zámek, nepřístupný) – zřícenina tvrze Kašovice (pověst o princezně se zlatou hvězdou na čele) – zámecký park Kolinec

Délka 15 km

Náročnost: 2/3

Občerstvení: Kolinec

Cache č. 5: 49.2979013N, 13.4438374E

Kamení nelení
Pokrývá se zelení

Cache č. 6: 49.2764614N, 13.4716618E

Svět podzemní uzoučký má vchod
Poklad ti dá
Snad přijde ti vhod

Razítko →

TIP NA ZÁŽITEK

Kolinec
koupaliště a sportovní areál

Holiday park Mlázovy
zámecké ubytování a projížďky na Segway

Dvůr Krutěnice
jezdecká stáj (vyjížďky kočárem, projížďky na koních a na ponících), gastrozážitek v restauraci s regionálními pokrmy

Jezdecká stáj Legacy Buršice
chov koní Kinských, možnost romantické vyjížďky na koních, v zimních měsících akce Pojďme jezdit jako Popelka

PLZEŇSKÝ KRAJ

Projekt Židovské příběhy z Pošumaví vznikl
za finanční podpory Plzeňského kraje.
www.turisturaj.cz

Pošumaví
TURISTICKÁ OBLAST

Autoři textu: Veronika Rubínková, Jindřich Haišman,
Markéta Baštařová Janotová
Foto: archiv TO Pošumaví
Mapové podklady: © Seznam.cz, a.s.
Grafické zpracování: Kolář & Kutálek – grafické studio
Tisk: Dragon Press s. r. o., Klatovy
vydala: Turistická oblast Pošumaví, z. s.

Turistická oblast Pošumaví, z. s.
Plánice 133
340 34 Plánice
Tel.: +420 774 411 095
+420 608 405 292
www.toposumavi.cz

← **Navštivte synagogu v Hartmanicích**

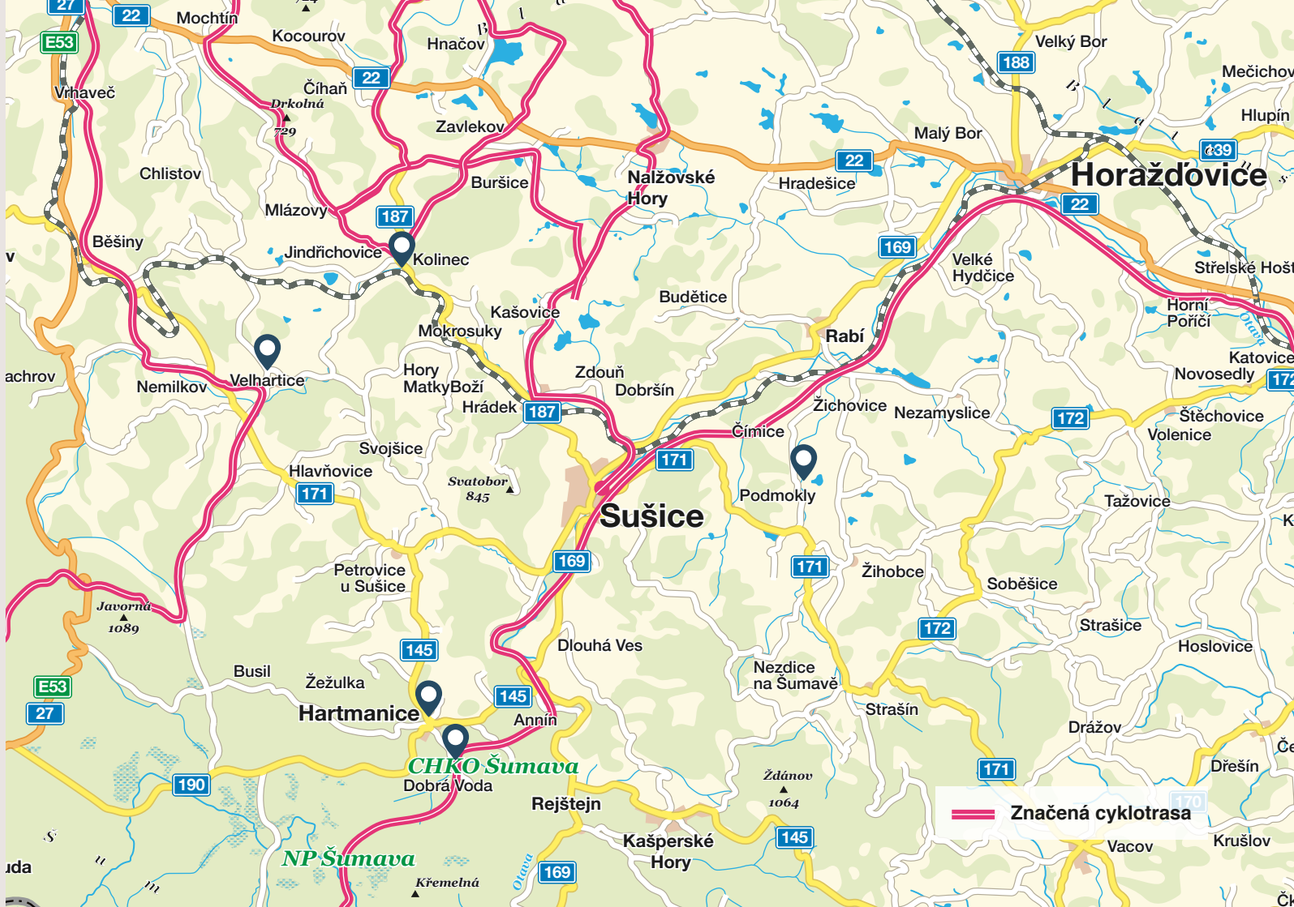

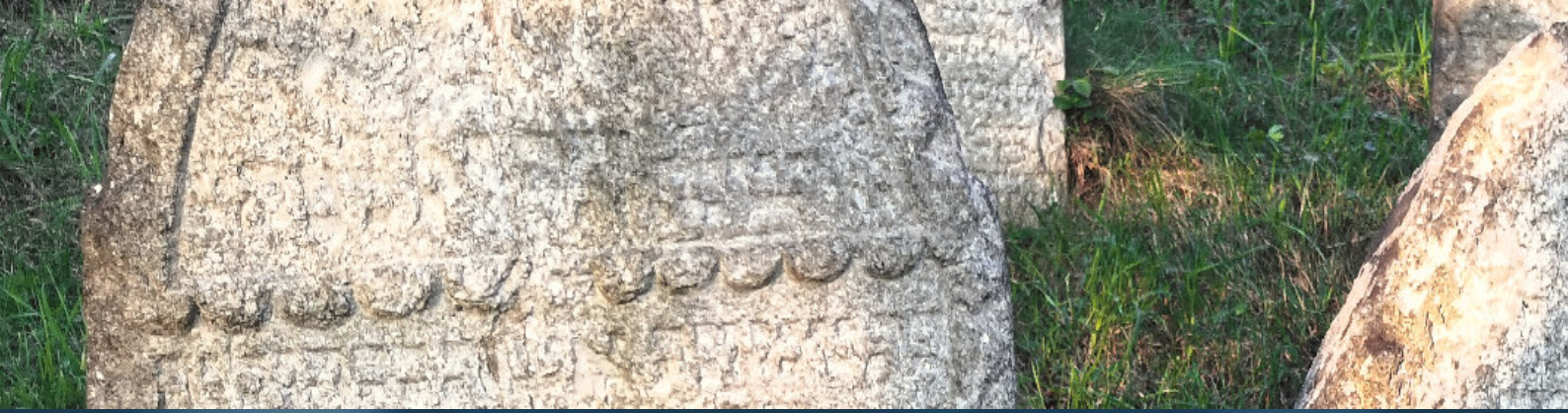

www.toposumavi.cz

Pošumaví

TURISTICKÁ OBLAST